

# ליקוטי מאמרים

# טבילי פנחס

## "ועבדת את העבודה הזאת בחודש הזה"

פתח דברינו יאיר בפירוש נשגב שאמר הרה"ק הרבי ר' ברוך ממעז'יבוז' זי"ע על הפסוק שנאמר בעבודת קרבן הפסח (שמות יג-ה): "ועבדת את

העבודה הזאת בחודש הזה". ופירש בדברי קדשו, כי העבודה של חודש תשרי נקראת "זאת", כמו שכתוב בכניסתו של אהרן הכהן לקדשי הקדשים ביום הכפורים (ויקרא טז-ג): "בזאת יבא אהרן אל הקודש". ואילו העבודה של חודש ניסן נקראת "זה", כמו שכתוב: "החודש הזה לכם ראש חדשים". הנה כי כן זהו פירוש הפסוק: "ועבדת את העבודה הזאת, העבודה שאתה עובד בחודש תשרי הנקרא "זאת", תעבוד "בחודש הזה", בחודש ניסן שנקרא "זה" עכדה"ק.

ונראה לבאר דבריו הקדושים, על פי המבואר בספרים הקדושים ומקור הדבר בזוהר הקדוש ברעיא מהימנא (פרשת בא מ:), כי מה שצוה הקב"ה לבער את החמץ מקרבנו בחג הפסח (שמות יג-ז): "ולא יראה לך חמץ ולא יראה לך שאור בכל גבולך", הוא רמז גם על היצר הרע המחמץ את לבנו לדבר עבירה, ובחג הפסח היא עת רצון לבערו לגמרי מקרבנו שלא ישאר בלבנו אפילו משהו מחמץ הזה.

לפי זה כתב בשו"ת הרדב"ז (חלק ג סימן תתקעז) לבאר הטעם שהחמירה התורה על איסור חמץ לבערו ולשרפו: "ועל כן אני סומך

הרבי ר' ברוך ממעז'יבוז': "ועבדת את העבודה הזאת", של חודש תשרי, "בחודש הזה", בחודש ניסן

בחודש ניסן צריך להוציא החמץ הגשמי והרוחני שהוא היצר הרע על ידי תשובה כמו בחודש תשרי

הירח קטרגה למעט אורה לטובת ישראל ללמדם שגם אחרי שנחשכו אורות הקדושה אפשר לחדשם בתשובה

דוד המלך נמשל ללבנה שגם הוא כמוה לא היה ראוי לאותו מעשה אלא כדי להורות תשובה לישראל

על מה שאמרו רז"ל במדרשות, כי חמץ בפסח רמז ליצר הרע והוא שאור<sup>2</sup> שבעיסה, ולכן כלל גרש יגרש אותו האדם מעליו, ויחפש עליו בכל מחבואות מחשבותיו ואפילו כל שהוא לא בטיל, והרי זה אמת ונכון".

והטעם לכך כי ענין זה הוא זכר למד שהוציאנו הקב"ה ממצרים בחג הפסח, לא רק משעבוד הגוף לחירות, אלא גם משעבוד הנפש ששקעו ישראל במצרים במ"ט שער טומאה, והוציאם הקב"ה מכל שערי טומאה והכניסם במ"ט שער קדושה, לכן בכל חודש ניסן מתעורר ענין זה שאנו יכולים לצאת מכל שערי טומאה על ידי תשובה.

הנה כי כן ירווח לנו להבין הפירוש של הרבי ר' ברוך זי"ע: "ועבדת את העבודה הזאת" של חודש תשרי, "בחודש הזה", בחודש ניסן, כי כמו שצריך לעשות תשובה בחודש תשרי ביום הכיפורים, שעל כך נכנס אהרן הסך בקדשי הקדשים לכפר על ישראל, כך בחודש ניסן מוטלת עלינו החובה לבער לא רק החמץ הגשמי, אלא גם החמץ הרוחני שהוא היצר הרע שמחמץ את לב האדם בעוונות, ה' ישמר. וזהו רמז הכתוב: "החודש הזה לכם ראש

ביאור נמלא במה ב"עין טב", וביק

החכמים קבעו ב לרמז על "עין ט

"דוד מלך ישראל" דרך תשובה, והרי

שערי אפרית דו"ד מל"ך ישראל

הש"ס, בחודש זה צריך להתחדש ולהיות נקי מכל כ

ההו רמז הכתוב: "החח הש"ס", כי באמת בכל

התחדש על ידי תשובה להת

הש"ס זה נקרא "חודש" צל"ח בחודש ניסן שבו הוצ

הש"ס טומאה במצרים לפ

הש"ס ראש לכל החדשים, ול

הש"ס החדשים לפי החודש

הש"ס כח התשובה שהש

הש"ס החדשים, ועל זה אומ

הש"ס - ההתחדשות בחודש

הש"ס חדשים" - ראשית לו

הש"ס בכל חדשי השנה.

הש"ס להוסיף פרפרת

הש"ס (אבות ג-טז): "החטו

הש"ס. והפנקס פתוח, והיד

הש"ס יבוא וילוה". נקדים נ

הש"ס על ואתחנן ו

הש"ס "החנות פתוחה", על נ

הש"ס (פרשת בלק קצו): כי ב

הש"ס נשמות הצדיקים

עבודה הזאת", דדש ניסן
ומי והרוחני חודש תשרי
אל ללמדם לחדשם בתשובה
א כמזה ז תשובה לישראל

ביאור נמלא כמה ששלח רבי את רבי חייא לקדש הירח ב"עין טב", וביקש סימן: "דוד מלך ישראל חי וקים"
החכמים קבעו בית דין ב"עין טב" לחדש את החודש לרמז על "עין טובה" שהיתה ללבנה לטובת ישראל
"דוד מלך ישראל חי וקים", כי הוא לימד את כל ישראל דרך תשובה, והרי זה כאילו הולידם והשאיר בנים כמותו
שערי אמרים בשם רבו הברית כהונת עולם: דו"ד מל"ך ישראל ל ח"י וקי"ם בגימטריא רא"ש חוד"ש

כדי להסתכל על המצוות ומעשים טובים שעושים ישראל בעולם הזה, ולהתפלל עליהם שיצאו זכאים בדיון. וזהו רמז המשנה: "החנות פתוחה" - חנו"ת נוטריקון "ח'ודש" ניסן "ד'חודש" ת'שרי,

שבהם פרגוד הנשמות פתוח בגן עדן.

לפי האמור יש לפרש רמז זה על פי המבואר במדרש (דב"ר ב-יב): "שערי תפלה פעמים פתוחים פעמים נעולים, אבל שערי תשובה לעולם פתוחים". הנה כי כן זהו רמז המשנה: "החנות פתוחה" - חנו"ת נוטריקון ח'ודש ניסן ו'חודש ת'שרי, אשר בהם שערי תשובה פתוחים לקבל תשובת ישראל. ועל כך אמרו: "והחנוני מקיף", כלומר כאשר אדם מקבל עליו בתשובה להיטיב דרכיו, מלוה לו הקב"ה זכויות על שם העתיד כאילו כבר היטיב דרכיו [על דרך שמכנה הפייטן (מוסף לפרשת החודש בברכת מחיה המתים) את חודש ניסן: "החודש אשר ישועות בו מקיפות". ופירש ב"ילקוט אוהב ישראל" (פרשת החודש) שהקב"ה מלוה בו זכויות על שם העתיד], "והפנקס פתוח, והיד כותבת, וכל הרוצה ללוות יבוא וילוה". אבל בסופו של דבר צריך לשלם על הכל בתיקון דרכיו.

**הטעם שבחרו לקדש את הלבנה במקום שנקרא "עין טב"**

בדרך זו נמשיך לבאר איך גם המצוה השנייה הכלולה בפסוק זה: "החודש הזה לכם"

חדשים", בחודש זה צריך כל אחד מישראל להתחדש ולהיות נקי מכל סיג ופגם.

וזהו רמז הכתוב: "החודש הזה לכם ראש חדשים", כי באמת בכל חודש צריך אדם להתחדש על ידי תשובה להתנקות מכל סיג ופגם, ומטעם זה נקרא "חודש" מלשון התחדשות, אולם בחודש ניסן שבו הוציאנו הקב"ה ממ"ט שערי טומאה במצרים למ"ט שערי קדושה הא ראש לכל החדשים, ולכן צריך למנות את מספר החדשים לפי החודש הראשון ניסן, כדי להמשיך כח התשובה שהשפיע הקב"ה בניסן לכל החדשים, ועל זה אומר הכתוב: "החודש הזה" - ההתחדשות בחודש ניסן, הוא "לכם ראש חדשים" - ראשית לכל התחדשות של התשובה בכל חדשי השנה.

ויש להוסיף פרפרת נאה לבאר רמז המשנה (אבות ג-ז): "החנות פתוחה, והחנוני מקיף, והפנקס פתוח, והיד כותבת, וכל הרוצה ללוות יבוא וילוה". נקדים מה שכתב ה"מגלה סעוקות" על ואתחנן (איפן קו) רמז משנה זו: "החנות פתוחה", על פי המבואר בזהר הקדוש (פרשת בלק קצו): כי בחודש ניסן ובחודש תשרי נשמות הצדיקים יוצאות מגן עדן,

מדרשות, כי חמץ בפסה ואור שבעיסה, ולכן כלה עם מעליו, ויחפש עליו תניו ואפילו כל שהוא לא כן".

ענין זה הוא זכר למה מצרים בחג הפסח, לא ידות, אלא גם משעבוד למצרים במ"ט שערי ציה מכל שערי טומאה קדושה, לכן בכל חודש שאנו יכולים לצאת מכל תשובה.

ולהבין הפירוש של הרבי את העבודה הזאת על הזה", בחודש ניסן, כי תשובה בחודש תשרי ל כך נכנס אהרן הכהן על ישראל, כך בחודש ובה לבער לא רק החמץ ו הרוחני שהוא היצר הרע גם בעוונות, ה' ישמר. החודש הזה לכם ראש

שהמדרש רומז בזה, שכל ענין הכפרה שהיה על ידי המשכן, היה בכח התורה הקדושה, וגם מה שהביאו חמשה מינים היה לפי שכתוב בתורה "חמשה בקר

ישלם תחת השור", ובכח התורה הקדושה ועל ידי בצלאל נתקן להם הכל כשלמות כמו בכריאת שמים וארץ, שיומשך עלינו רק חסדים ורחמים.

**"ויאמרו אל משה לאמר מרבים העם להביא" -**

**חכמי הלב הרגישו שהעם מרבים בתשובה יותר מהצורך**

כ"ק מן אדמ"ר מה"י ז"ע

ויבאו כל החכמים העשירים את כל מלאכת הקדש איש איש כמלאכתו אשר הפה עשים. ויאמרו אל משה לאמר מרבים העם להביא מדי העבדה למלאכה אשר צוה ה' לעשות אתה. ויצו משה ויעבירו קול במחנה לאמר איש ואשה אל יעשו עוד מלאכה לתרומת הקדש ויכלא העם מהביא ולא ד-ח.

והקשה ה"אור החיים" הק': "וכי רע הדבר שיהיה בית אלהינו באוצרות זהב לכבוד ולתפארת", ומה היתה תלונתם של החכמים "מרבים העם להביא".

ויש לומר בדרך רמז, דהנה נדבת המשכן היתה כפרה על חטא העגל, כדאיתא במדרש (שמ"ר טו, ח): "אמר הקב"ה, יבא זהב המשכן ויכפר על זהב העגל", ולכן כשכני ישראל הביאו את נדבת המשכן, שבו בתשובה, בכדי שישגו בכך כפרה על חטא העגל. אמנם התשובה שהיא יותר על המדה,

עלולה להביא את האדם לידי קלקול ח"ו, ומשום כך צריך בעל תשובה לבוא אל חכם וצדיק, שהוא יורה לו את דרך התשובה המתאים לו, ואל יעשה כפי הישר בעיניו (עי' "דגל מחנה אמריס" פ"ר שמיני ד"ה ויקרב כשם הבעש"ט הק' ד"ע: שם פ"ר תורע ד"ה וטהרה), כי כתוצאה מתשובה שלא בדרך הנכונה, יכול לפעמים להיות הקלקול יותר גרוע מהחטא עצמו.

והנה מצינו שתשובה גקראת "מלאכה", כדכתיב (עודא י, יג): "והמלאכה לא ליום אחד ולא לשנים כי הרבינו לפשע בדבר הזה", וזהו: "ויבאו כל החכמים העשירים את כל מלאכת הקדש וגו'. ויאמרו אל משה מרבים העם להביא מדי העבודה למלאכה אשר צוה ה' לעשות אותה", והיינו שחכמי הלב הרגישו כהבאת הנדבה של בני ישראל, שהם מרבים בתשובה יותר מדי, ויש לחשוש שיכואו מתוך כך לידי קלקול ח"ו, ואכן מיד: "ויצו משה ויעבירו קול במחנה לאמר איש ואשה אל יעשו עוד מלאכה לתרומת הקדש".

**"ויעש חכמי הלב בבני יש"**

כ"ק מן אדמ"ר מה"י ז"ע

ויעשו כל חכם לב בעשי המשכן עשר ויעת שש וארגמן ותולעת שני קרבי עשה אתם ולא ח.

ובמדרש (שמ"ר מט, כ) אמר חכם לב, מה מלאכה היו ראה מה כתיב (תרומה כה, ג) ו' אשר תקחו מאתם, זו נ שהיא תרומה, שנאמר ויד ישראל לה ראשית תב וכסף זו כנסת ישראל, שני יו' כנפי יונה נחפה בכס בידקרק תרוץ. ונחשת זו שנאמר (עקב ח, ט) ומהרריה ח תכלת זו כנסת ישראל, שו לח' ונתנו על ציצית הכנף פ וארגמן ותולעת שני, זו כו שנאמר (ישעיה מא, יד) אל ת יעקב, וכן כחות השני שפתו ג, ואומר (תהלים סח, כו) רגמתם".

וצריך ביאור כונת המד

ויש לפרש הכונה ע שכתוב בספר "עבודת יש הכפודים ד"ה בגמרא, וזה לשרנו:

הן של הקרבת קרבנות, רבנות שהקריבו תחלה שישו הפכו ועלו לרצק שה לה, ואילו משה עכשיו זכח חדש לה, ן הוא לכם.

### יבה להפוך לזכות

מזה על השינוי הדרסטי עם ישראל מרגע אחד של תשובה נתהפכו לים למקריבי קרבן לה. הראש ישיבה (שליט"א) גלאה, שאנו רואים כאן את דיבר הכתוב: "משכו ן ידיכם מעבודה זרה ן ועשו הפסח; עזיבה סא ואמונת עבודה זרה ן ה. מה שבורך כלל במשך שבועות וחדשים ן אחת, 'משכו' עכשיו ניד 'וקחו'. כמו שבגופם ן ביום אחד מה שבטבע ימים ולילות כנ"ל, כך כקפיצה אחת מכירא ים שערי טומאה לאיגרא ומורים, כי בחפזון יצאת ן מצרים.

זכהותו משוחרר ממגבלות הזמן בא כל על תיקונו כרגע אחת. כאשר העבר היהוה והעתיד הכל כאחד נמצא התיקון החטא באים כאחד, והכל נהפך לזכות. בצולם הזה הונח המושג שאין אפשרות לחזור ולהזיז את השעון אחורנית, אבל בשנמצאים למעלה מהזמן אפשר להכניס ולהכליל את ההווה בתוך העבר, וממילא אין כאן חטא עון ופשע אלא זכות ומצוה. (ראה מכמה ומוסר ח"ג עמ' שס).

ל זאת שבחו אהובים בלילי פסחים, וקבעו בנוסח ההגדה להתחיל בגנות ולסיים בשבח (פסחים קטו ב), "מתחלה עובדי עבודה זרה היו אבותינו – ועכשיו קרבנו המקום לעבודתו" וכו', דעכשיו שנתקרבונו לעבודתו, על ידי התשובה, נתהפך גם כל העבודה זרה שמתחלה לעבודת המקום. וזהו הגדלות של כלל ישראל, ולכן אומרים דבר זה בקול רם בששון ושמחה כחלק מסיפור יציאת מצרים.

זבל זאת כאשר האדם משכיל לדעת את חשיבות ערך התורה והמצוות שהם מעולם שכולו ארוך, ונזהר שלא חזמיץ את המצווה על ידי מגבלות וצמצומי הזמן שבעולם הגשמי, ואז יכול לזכות לכך שכל עוונותיו יהפכו לזכות.

### אגוזים בליל פסח

הראיתי רמו נפלא במנהג ליל פסח "לחלק לתינוקות קליות ואגוזים" (אור"ח מעט טו), שמקורו בש"ס (פסחים קט ב): "אמרו עליו על רבי עקיבא

שהיה מחלק קליות ואגוזין לתינוקות בערב פסח כדי שלא ישנו וישאלו". וזה בניגוד למנהג בראש השנה "שלא לאכול אגוזים ש'אגוד' בגימטריא 'חטא'" (רמ"א אור"ח מקפג ט). כי אז התשובה מיראה, אבל בפסח שעושים תשובה מאהבה, והזדונות נעשות כזכות, אז אדרבה אנו לוקחים ומחזיקים את החטאים שנעשו על מנת שיתהפכו למצוות.

ונחמד להשכיל במה שחז"ל כללו מנהג זה בין שאר הדברים שעושים בליל פסח כדי שלא ישנו התינוקות, ואשר בשכיל כך גם כן חוטפים מצה בלילי פסחים, שכל זה בא לרמוז וללמד שלא לעשות את המצוות באופן של שינה ותרדמה, שיהוי ועצלות, אלא בזריזות למעלה מהזמן, והרי זה סודה של כח התשובה שהחטאים של העבר נכללים עם המצוות שבהווה להיות הכל עולה יחד לזכות ולרצון.

### עבודת ביעור חמץ

ישראל קדושים הם ובימים אלו טרודים ועסוקים בביעור החמץ מן הבית, נעורים בלילות ויגיעים בעבודת הנקיון שעות ארוכות ללא כל חשבון וגבול. בכל דרכי העולם יש ענינים פנימיים, גם כזה אין לראות סתם נוהג שהושרש מכורח המציאות והנסיכות, אלא שטמון בכך הנקודה הפנימית של "ועבדתם את העבודה הזאת בחדש הזה", עבודה של למעלה מהזמן.